

INFORMATOR

NSPRV-CPTE

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org.rs
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 9 • FEBRUAR 2015 • BROJ 93

ПРОСВЕТА ДОБИЛА КОЛЕКТИВНИ УГОВОР: ШТРАЈК СЕ НАСТАВЉА

Након дуготрајних преговора и бројних састанака чланова штрајкачког одбора и преговарачког тима четири репрезентативна синдиката просвете: Синдиката радника у просвети, Синдиката образовања, Уније синдиката просветних радника и ГСП „Независност“ и представника Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Владе Републике Србије, стекли су се услови за прихватање усаглашеног Споразума о решавању спорних питања. Представници два синдиката - Синдиката образовања Србије, и ГСПРС Независност на својим главним одборима добили су сагласност да потпишу овај споразум, што су и учинили у среду 11. фебруара. Потписивање споразума за потписнике подразумева и нормализацију наставе.

одвојеним седницама одржаним 16. фебруара да одбију понуђени Споразум о решавању спорних питања у просвети и наставе законски штрајк. Они захтевају од Владе Србије да пружи неопходне гаранције, које би на одговарајући начин прецизирале тачку 2. Споразума о решавању спорних питања. Пошто је допунски рок који су синдикати тражили, а Министарство прихватило да и они потпишу Споразум и, наравно, ПКУ истекао 18.02.2015. Министарство просвете упутиће овај документ на објављивање у „Службени гласник РС“ са два потписа – представника синдиката „Независност“ и Синдиката образовања Србије, а како се поједине одредбе ПКУ односе само на потписнике, јасно је да ће део који се односи на права синдикалних представника који нису потписници на ове ни неће примењивати.

Главни одбор Уније синдиката просветних радника Србије и Председништво Синдиката радника у просвети Србије одлучили су на

неће примењивати.

(Наставак на странама 3 и 4)

СЕЗОНСКИ СКОК ПЛАТА У ДЕЦЕМБРУ 2014.

Када би сваког месеца и свима стизале децембарске плате, лакше би нам било. Наиме, просечна нето зарада у Србији последњег месеца 2014. била је 49.970 динара и номинално је била већа 13 одсто него у новембру, а реално 13,5 одсто. Највећу плату исплаћену у децембру имали су програмери и консултанци – 160.100 динара (нето) а најмању они који се баве изнајмљивањем и лизингом – 22.072. Посматрано по градовима и општинама, најбоље је децембру стајала престоница. Највећа просечна плата исплаћена је у Сурчину – 91.411. динара, а просек београдског региона био је 62.817 динара.

Војвођански просек био је мањи – 49.438 динара. У Војводини најбоље су прошли Вршчани, који су зарадили 62.206 динара, а добре плате исплаћене су и у Сенти – 55.662 динара, Пећинцима – 54.192 динара, Ковину – 53.374 динара. Ошацима – 53.452 динара, Апатину – 52.248 динара. Просечна плата у децембру 2014. у Новом Саду износила је 50.175 динара. Новосађанима је плата била готово једнака као годину раније.

Међутим, ваља имати на уму да децембарску плату дижу бонуси, тринаесте плате и друге ванредне исплате, тако да од тог скока плата нису сви запослени имали вајде.

(Наставак на страни 10)

	Просечне зараде RSD		Просечне зараде без пореза и доприноса RSD	
	XII 2014	I-XII 2014	XII 2014	I-XII 2014
Република Србија	68739	61426	49970	44530
Србија - Север	77635	68280	56472	49538
Београдски регион	86075	76333	62817	55429
Регион Војводине	68280	59468	49438	43092
Србија – Југ	56844	52283	41277	37849
Регион Шумадије и Западне Србије	56952	51696	41493	37504
Регион Јужне и Источне Србије	56711	53001	41010	38270
Регион Косово и Метохија	-	-	-	-

КУПОВНА МОЋ СВЕ МАЊА

Ако изузмемо децембар, који даје и лепшу слику куповне моћи мерене односом просечне нето зараде и просечне корпе, не може се рећи да стојимо боље. По последњим подацима Министарства трговине, у новембру 2014. године куповна моћ је била мања у односу на претходни месец, захваљујући, пре свега, смањењу просечне месечне нето зараде. Просечна потрошачка корпа за новембар 2014. године износила је 66.119,86 динара и била нам је потребна плата и по да бисмо покрили те потрештине. Само за храну давали смо, по рачуници званичне статистике, 25.760 динара, што је безмало 40 одсто просечне зараде, а трошкови становања износили су 13.013 динара, што је 19,6 одсто зараде... Када се томе дода транспорт, који је стајао 5.515 динара, тек трећина зараде остала је за све остале трошкове домаћинства.

Елем, нема назнака о томе да ће куповна моћ у догледно време порастати, поготово ако се има у виду да су зараде у јавном сектору и пензије смањене. С обзиром на то да су децембарски бонуси „испеглали“ смањење прихода пензионера и запослених у јавним предузећима, право стање куповне моћи видећемо када стигну званични подаци о зарадама и потрошачкој корпи за јануар ове године.

У овом броју можете још читати:

ПЕТОГОДИШЊА УЧИТЕЉСКА ШКОЛА V.....	стр. 2
ВЕРБИЋ: СПОРАЗУМ ЈЕ ГАРАНЦИЈА.....	стр. 5
СТИЖУ ОТКАЗИ.....	стр. 5
СЛОЖЕНОСТ ПРОБЛЕМА ВАСПИТАЊА ДЕЦЕ.....	стр. 6
ШТРАЈК ДОК СЕ МИНИСТАР НЕ ЗАКУНЕ.....	стр. 7
ЈАВНИ ЧАС ХЕМИЈСКЕ ШКОЛЕ СУБОТИЦА.....	стр. 7
ДРЖАВНО ИЛИ ПРИВАТНО ОБРАЗОВАЊЕ?.....	стр. 8
КАКО СЕ ДАНАС ЗАПОШЉАВАЈУ ПРОСВЕТНИ РАДНИЦИ?.....	стр. 8
ДОКТОРИ НАУКА НЕПОЖЕЉНИ У ШКОЛАМА.....	стр. 8
КОНСТАНТНО ЗАНЕМАРИВАЊЕ ПРОСВЕТЕ.....	стр. 8
ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА.....	стр. 9
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ.....	стр. 11
ВЛАДА ПРИМОРАВА ЗАПОСЛЕНЕ НА ОДМОРЕ.....	стр. 12
У СРБИЈИ УСКОРО 800 НОВИХ ЗАНИМАЊА!.....	стр. 12

PETOGODIŠNJA SOMBORSKA UČITELJSKA ŠKOLA 1929–1941. (V) (Nastavak teksta iz prošlog broja)

Istovremeno sa Zakonom o učiteljskim školama objavljen je i Zakon o udžbenicima za narodne, građanske, učiteljske i srednje škole. Prvi paragraf Zakona određuje da su svi udžbenici i pomoćne knjige državnog izdanja i da se jedino one mogu upotrebljavati. U prelaznim odredbama Zakon izuzetno dopušta da se do početka školske 1931/32. godine škole služe udžbenicima i pomoćnim knjigama privatnog izdanja koje je odobrio Glavni prosvetni savet. Posle tog roka mogu biti korišćeni samo ako za taj predmet ne bude udžbenika državnog izdanja.

Bilo je dosta udžbenika koji su godinama upotrebljavani i pre i posle ovog Zakona, kao što su na primer *Nemačka pedagoška čitanka* od Trifunca i Kangrge, *Nauka o čoveku* i *Nauka o životinjama* od Nedeljka Divca, *Mineralogija sa geologijom* od dr Vl. Petkovića, *Geografija Jugoslavije* od Đorđevića i Sokolovića, *Istorija starog veka* od Suhotina, *Istorija novog veka* od dr Vasilija Popovića, *Škola za violinu* od Vladimira Đorđevića i još neki.

Za nastavu srpskog, kasnije nazvanog srpskohrvatskog, pa onda narodnog jezika i udžbenici su za ovih dvanaest godina često menjani. Godine 1929/30. upotrebljavale su se čitanke Jaše Prodanovića, *Istorija srpske i hrvatske književnosti* od Andre Gavrilovića, *Teorija književnosti* od Dragiše Lančevića, *Gramatika* od Ž. Stefanovića i *Sintaksa* od Ilije Lalevića. U godini stupanja na snagu Zakona o udžbenicima uvodi se *Pregled srpske književnosti* od Pavla Popovića, *Istorija nove srpske književnosti* od Skerlića i *Istorija srpsko-hrvatskog jezika* od Franje Poljanca, koje će se upotrebljavati do rata. Od godine 1933/34. koristi se *Istorija književnosti* od Anđelića, *Jugoslovenska književnost* od Veljkovića i Savkovića, a pojavila se i knjiga *Iz slovenačke književnosti* od Ljubice Janković, dok su ostali udžbenici za ovaj predmet zadržani.

Za nemački jezik prvih godina, sem *Nemačke čitanke* od Kangrge, korišćene su *Čitanka* od M. Trivunca, *Nemačka čitanka* od Medenice, a zatim od R. Pavičevića.

U nastavi francuskog jezika, do 1931/32. godine korišćene su čitanke od Laval-Petrovića, a kasnije od M. Damjanovića, B. Dimića i na kraju od R. Kneževića. Gramatika je stalno bila od Parea, kao što je svih tih godina čitan Brinov (Bruno) *Tour de la France, San famille* od Malot-a i Shoih des lectures pedagogiques francaises od Z. Karalića.

Za nacionalnu istoriju samo su još 1929/30. godine korišćeni udžbenici od M. Vukičevića, da bi kasnije bili uvedeni udžbenici od V. Popovića i Đorđa Lazarevića.

Prvih godina su za fizičku i opštu geografiju upotrebljavani udžbenici od T. Radivojevića i B. Milojevića, a kasnije od Vlad. Marinkovića i ponovo od T. Radivojevića.

U nastavi botanike dugo godina je upotrebljavan udžbenik Vetštajn-Simono-ovića, a od 1936/37. pa na dalje od St. Jakovljevića.

Hemija se sve do 1937/38. godine učila iz udžbenika Vulić-Leka, a dalje od Njegovana.

Matematika i geometrija je šk. 1929/30. bila od Davidovića, a od 1931/32. godine pa do rata za algebru i geometriju korišćeni su udžbenici od M. Nedića, a za aritmetiku od Stajića.

Za fiziku su do 1930/31. godine bili u upotrebi udžbenici od S. Markovića, a potom od M. Popovića.

Najviše udžbenika, a praktično najmanje korišćenih, bilo je iz pedagoške grupe predmeta jer su profesori po pravilu o tom gradivu govorili na svoj način, pa je učenicima više vredelo da hvataju beleške i iz njih uče. Udžbenik psihologije je bio prvo od dr Lorenca, zatim od dr B. Petronijevića, pa od dr Bl. Markovića, a kroz čitavo vreme su se više koristili pomoćni udžbenici od Kornilova i Zjenjkovskog. Za nastavu logike do 1933. godine je upotrebljavan udžbenik dr Bl. Markovića, a dalje češće od dr Sv. Ristića.

Za pedagogiku do 1933/34. godine bio je odobren udžbenik Lj. Protića, a kasnije od R. Vučića, dok se udžbenik V. Nejhelja tretirao kao stručna literatura. *Istorija pedagogike* od P. Despotovića prvih godina je bila odobrena kao udžbenik, a kasnije samo kao pomoćni udžbenik.

U ovom periodu za nastavu metodike bili su u upotrebi udžbenici dr Dušana Rajačića i Jovana Đ. Jovanovića.

Godišnji izveštaji naznačuju i važeće udžbenike za domaćinstvo, nacionalnu ekonomiju, školsku administraciju, ali su se za sve ove predmete učeni- ci služili beleškama.

Za udžbenike istorije književnosti i nacionalne istorije bilo je zajedničko što su se (uostalom, kao i program) povodili sa osnovnim tumačenjem ve-

likosrpskih hegemonista da u zemlji žive tri plemena jednog naroda pa su na toj osnovi udžbenici favorizovali srpsku istoriju i srpsku književnost, a negirajući postojanje makedonskog naroda ignorisali su i njegovu istoriju i kulturu. I slovenačka književnost je ravnopravnije predstavljena tek pojavom knjige Ljubice Janković *Iz slovenačke književnosti*. Većina udžbenika književnosti polazila je sa pozicija idealističkog tumačenja književnih pravaca kao i dela pojedinih pisaca. Ipak, određen napredak u prilaženju književnim pojavama pa i u metodu rada, pokazali su udžbenici jugoslovenske književnosti od Veljkovića i Savkovića, koji su se pojavili drugom polovinom tridesetih godina.

Udžbenici istorije pisani su sa stanovišta građanske historiografije, uz naglašavanje istorije ratova i ličnosti, pa i to na nenaučnoj osnovi, bez ikakvog tumačenja pojava sa stanovišta istorijskog materijalizma.

Udžbenici stranih jezika bili su prilagođeni zastarelom prevodilačkom metodu pa su po pravilu sadržavali samo štiva i rečnik te na taj način su i oni doprinosili isključivo pasivnom učenju stranog jezika.

U nastavi prirodno-matematičke grupe predmeta udžbenici su glavnu pažnju poklanjali sistematizaciji pojava i vrsta a zapostavljali proučavanje pojava sa stanovišta njihove uzročnosti i uzajamne povezanosti i razvoja. Za nastavu prirodnopisa u IV razredu, čiju sadržinu je činila opšta biologija (kao sinteza proučavane zoologije, nauke o čoveku i botanike) nije bilo udžbenika, iako je ovo gradivo najviše doprinosilo izučavanju zakonitosti u živom svetu i razvijanju naučnog pogleda na svet kod učenika.

Među nastavnicima je bilo velikih razlika u organizaciji nastavno-vaspitnog procesa, kao što su se razlikovali i u metodama rada i odnosu prema učenicima. Većina nastavnika opšteobrazovnih predmeta (istorija, geografija, prirodopis, hemija, fizika pa i matematika) godinama nije menjala stil ni metod rada i više je činovnički obavljala dužnost. To su nastavnici koji u izveštaju naznačuju da im zbirka poseduje po hiljadu dijapozitiva, a učenicima nisu prikazali nijedan „jer je za vreme rata (I svetskog rata – prim. aut.) razbijeno na projektoru jedno sočivo“; kod tih nastavnika polovina aparata godinama leži u neispravnom stanju, a učenicima se ne daje ni da ih taknu; to su bili nastavnici koji mnoge oglede iz hemije nisu vršili jer je „nepraktično“ da se aparati i hemikalije nose u učionicu, a posebnog kabineta nema. Otuda je u nastavi geografije, hemije, biologije i istorije vladao puki verbalizam, što je imalo za posledicu nezainteresovanost učenika za tu nastavu. Na još nižem nivou je bila nastava poljoprivrede, pa i domaćinstva, koju su i učenici i nastavnici smatrali

nastavom nižeg ranga.

Nastava srpskohrvatskog jezika je od 1931. godine bila na višem nivou nego ranije što se ogledalo i u boljem poznavanju književnosti (razume se samo one po programu) i u boljoj pismenosti učenika. Međutim, nastava je patila od preteranog gramatiziranja, a gotovo da je izbegavano upoznavanje učenika sa savremenom literaturom kako našom tako i stranom.

Strani jezici su predavani na stereotipnan način uz bubanje reči i gramatike, dok se živom govoru poklanjalo najmanje pažnje. Otuda se dešavalo da su iz nemačkog jezika često padali učenici koji su se njime služili (naučili su ga – doduše u nešto iskvarenom obliku – u mestima naseljenim nemačkim življem) jer je nastavnik smatrao gramatiku važnijom od govora. Ako se tome doda i izuzetna narav profesora koji je to čitavo vreme predavao nemački jezik, nije čudo što je iz njegovog predmeta bilo srazmerno najviše slabih ocena i što su dnevnici puni „zapisanih“ i kažnjenih učenika „zbog nepokoravanja nastavniku nemačkog jezika“. Slično se radilo i na časovima francuskog jezika, ali je nastavnik bio nešto tolerantiji.

Mada je nacionalnu ekonomiju sa osnovama sociologije predavao honorarni nastavnik (dr Aleksandar Rokvić) njegovo izlaganje je pobuđivalo interesovanje, podsticalo na razmišljanje i na diskusije o pojavama u tadašnjem društvu.

Bez obzira na službeni tretman tzv. veština, u somborskoj Školi je od 1929/30. do 1940/41. godine u ovoj nastavi došlo do najvećih promena i najvećih uspeha. Tome nije doprineo nov nastavni plan i program, već grupa mladih nastavnika koja se izuzetno zalagala da svoju nastavu osavremeni, učini interesantnom pa time obezbedi i odgovarajući uspeh. To su bili nastavnici crtanja i ručnog rada Grgur Stanojević, profesor pevanja i sviranja Anton Rusnjak i nastavnici gimnastike Vojislav Plavšić i Božana Pakaški-Karakašević.

Јаша Продановић

ВЛАДА ПРИХВАТИЛА ПКУ, СИНДИКАТИ ПОЛОВИЧНО

Због голуба на грани, остали и без врапца у руци

(Наставак са насловне стране)

На седници Владе Републике Србије, одржане у уторак 27.1.2015. г. донет је Закључак да се „прихвата предлог Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика“ и да се „овлашћује др Срђан Вербић, министар просвете, науке и технолошког развоја да у име Владе потпише Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика“. На тај начин Влада је два дана пре истека свих колективних уговора, а две недеље после истека последњег ПКУ за запослене у просвети, усвојила Колективни уговор и показала већу меру социјалног компромиса од друге стране, који су овај Уговор угрозили одбијањем да потпишу Споразум о решавању спорних питања и не само то, већ и бројна права запослених у образовном систему која су овим Уговором утврђена.

Овом приликом је Ранко Хрњаз, члан ШО и преговарачког тима из реда НСПРВ - СРПС демантовао изјаву коју су дали поједини представници синдиката да преговорима није ништа постигнуто и да су досадашњи преговори били јалови и неуспешни (можда би били злуради када би их питали да ли можда за то ништа постоји и њихова одговорност, а не само одговорност друге стране). На сву срећу није тако – сви они који су имали прилике да читају Предлог ПКУ за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика једногласни су у оцени да су радна права запослених унапређена и побољшана, а једино што плаши и њих и просветну јавност јесте чињеница да би непотписивањем ПКУ могли без тих права и остати.

Такође подсећамо да у случају када делатност нема закључен колективни уговор, послодавцима остаје обавеза да донесу Правилник о раду, а у случају да ни то није урађено остаје непосредна примена Закона о раду који је, као што смо то у више наврата писали, поприлично „скресао“ права запослених уопште, па самим тиме и права запослених у просвети.

„Ово је и прилика да упитамо лидере синдиката, чланове Штрајкачког одбора и чланове Преговарачког тима – ко то себи узима за право да се игра са нашим правима и да их угрожава

и који су то разлози који су важнији од права запослених у чије име, наводно, све ово што чине – чине“ рекао је Хаџи Здравко М. Ковач, генерални секретар НСПРВ. „Непотписивањем ПКУ запослени у просвети остају без допунске, треће отпремнине при одласку у заслужену пензију, остају и без минулог рада ако је остварен ван школе, остају без јубиларне награде и то не само за 10, 20 и 30 година, већ и за претпостављену новоуведену јубиларну награду за 35 година, остају без дела плате који је утврђен као накнада за бављење синдикатом, новогодишње награде која је претпостављена и утврђена као обавеза (не као досад - могућност), сигурности радног места када напуне 30 година радног стажа (за жене), односно 35 година (за мушкарце),... и оно што је можда најважније, а то је – остаће без сигурности радног места, јер без ПКУ нема ни критеријума, ни контроле поступка утврђивања радника за чијим радом делимично или у целости престаје потреба, па ни могућности преузимања (које су новим ПКУ унапређене) чиме би се велик број наших колега довео у неповољан положај, тим пре што Министарство и министар школски од почетка свог мандата жели да промени начин заснивања радног односа и да предност да конкурсима у односу на преузимање (модел који смо успешно развијали већ 10 година и који је показао добре резултате и готово елиминисао самовољу директора у поступку заснивања радног односа)“ рекао је тада Ковач.

Елем, инсистирајући на захтеву за изузимањем просвете од примене Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС“ број 116/14) и то након што је Закон већ донет, односно на захтеву о коме није било ни речи у свим досадашњим преговорима, па самим тиме ни могућности да се овом захтеву удовољи, као и инсистирање на захтевима које не може решити Министарство просвете, јер су у надлежности других министарстава и неприхватање реалности да се постигне највише што се може у датом тренутку, они који одбијају овај, понављамо, побољшани и врло добар ПКУ, доводе запослене у ситуацију

да изгубе сва ова права и то у моменту када је свима јасно да ће у наредне три године Министарство просвете, као и друга министарства која „покривају“ јавни сектор бити у обавези да изврше рационализацију броја запослених и да је овај поступак у току.

Уопште не сумњамо како би се изјаснила већина запослених кад би питање гласило – да ли дају предност сигурности радног места или материјалном положају. Ово упорно заборављају преговарачи и док у јавности причају једно – неће прихватити изузимање од линеарног смањења зарада, у пракси преговарачу да се то компензује (као да се то може) неком солидарном исплатом, односно једнократном исплатом, па макар је звали видовданска и/или новогодишња или некако другачије. На крају крајева, они су већ једну такву у децембру понуђену и врло извесну исплату одбили и тиме, „јурећи голуба на грани, испустили и врапца у руци“.

Нада да ће та седмица бити недеља расплета и да ћемо добити ПКУ, као и наше колеге из здравства, социјалне заштите, културе и запослени из сектора високог образовања, који су такође у поступку закључивања колективног уговора, а који је најављен и за запослене у управи и правосудју, се изјавила и штрајк је настављен како су рекли штрајкачи „до испуњења свих захтева“, ма шта год то значи(ло).

VREME ZA(RAS)PLETA

• Umesto izuzeća od smanjenja plata traže jednokratnu pomoć • Propušteno se mora nadoknaditi • PKU ugrožen • Platni razredi „na dugom štapu“, a „krovni zakon“ još čeka na javnu raspravu

(Наставак са насловне стране)

Iako je u petak 30. januara izgledalo da je dogovor na dohvata ruke, kolovode štrajka su se pobrinule da ne dode do potpisivanja Sporazuma o rešavanju spornih pitanja (o prekidu štrajka), pa samim time i do okončanja štrajka i potpisivanja Posebnog kolektivnog ugovora i normalizacije nastave. Šta više, utvrdili su da ih je ministar ucenjivao, zaboravljajući da su u prethodnom postupku dobrovoljno prihvatili dobre usluge republičke Agencije za mirno rešavanje sporova i u prisustvu miritelja, prof. dr Živka Kuljića utanačili i Sporazum i konačnu verziju PKU, a na osnovu Preporuke miritelja, Vlada Republike Srbije je 27.01. prihvatila PKU i ovlastila (zaključcima) resorne ministre Verbića i Udovički da sa sindikatima potpišu i Sporazum o rešavanju svih spornih pitanja i, ono što je najvažnije za zaposlene u prosveti – PKU za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika.

Neposredno после одбијања i Sporazuma, a time i PKU, predstavnici sindikata izašli su sa zajedničkim saopštenjem na kojem se opet nalaze i potpisi lidera sindikata koji se već duže (jedan od početka štrajka, a drugi od sredine decembra) nalaze na bolničkom lečenju, pa samim time nisu mogli biti

ni učesnici u radu Štrajkačkog odbora, ni pregovaračkog tima, a još manje potpisnici (da li će se možda ovim pozabaviti tužilaštvo, videće se, ali jedno je jasno – da se radi o falsifikatu i zloupotrebi elektronskog potpisa i pečata, a sve u funkciji obmanjivanja prosvetne i druge javnosti).

Nakon toga, sindikati su izašli sa novim, pa novijim, pa onda još novijim tekstovima sporazuma koji na sve liče, samo ne na onaj koji su već jednom napisali, Vlada prihvatila, a oni odbili. I tako kažu „štrajk se nastavlja do ispunjenja svih zahteva“, tako je svima jasno da su već odavno napustili krunkni zahtev – izuzimanje prosвете od linearnog smanjenja зарада i umesto toga traže da se „Vlada obaveže da će u toku 2015. godine zaposlenima u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika isplatiti nagradu utvrđenu članom 32. PKU“ (član 2. Sporazuma), zaboravljajući da ako ne potpišu PKU, od tog posla (čitaj: novogodišnje nagrade) nema ništa, kao uostalom ni od one iz decembra prošle godine koju su tako lako odbili. Osim toga, oni u istom članu 2. Sporazuma traže da se „Vlada obaveže da će u toku 2015. godine zaposlenima u OŠ i SŠ i domovima učenika isplatiti pomoć do visine plate zaposlenog“,

te da će „pregovori o visini i dinamici ovih isplata otpočeti 01. juna 2015. godine“. Kako su ovi sporazumi javni, možete uvidom u njih i sami proceniti da li to sindikati u štrajku rade na ispunjenju zahteva o izuzimanju prosvete od smanjenja plata ili pokušavaju popraviti ono što su u decembru ispustili i što bi se moglo ponovo desiti tek za 10 do 11 meseci, jer je „brod već odavno otplovio“. Što se tiče zahteva da se sindikati uključe u izradu platnih razreda, to nije bilo sporno ni u sporazumima iz decembra, a ni onim kasnije, kao uostalom ni učešće reprezentativnih sindikata u izradi krovnog zakona, koji je, usput rečeno, kao i PKU već odavno završen. Ili možda nije, jer vidimo da je u najnovijem predlogu Sporazuma opet u pitanje doveden ne samo ranije apostrofirani član 130. i 131., već su „pod lupu“ sada dovedeni i članovi 98, 99, 144 i 155. ZOSOV.

Kako je štrajk već odavno načet, kao što je i konstatovao u svom saopštenju penzionisani lider FBG i autor saopštenja koja „potpisuju“ 4 predsednika Miodrag Bata Sokić, štrajkači pokušavaju zabunama da prošire štrajk na one koji su u njemu već bili, pa ga okončali ili na one koji u njemu nisu ni učestvovali, tvrdeći da, ako su nam plate umanjene, da možemo nekažnjeno skratiti časove (manje raditi) jer za to neće biti sankcija, pri tome prenebregavajući da su Zakonom o štrajku zaposlenom koji štrajkuje po Zakonu zagarantovana sva prava, osim prava na zaradu za vreme provedeno u štrajku, kao i činjenicu da je u svim varijantama Sporazuma (o rešavanju spornih pitanja) utvrđena obaveza da po prestanku štrajka zaposleni u štrajku „kroz povećani broj časova dopunskog i dodatnog rada nadoknade eventualno propušteno gradivo“ (član 8. Sporazuma).

*Kada vidite
da ne mozete
popraviti stvar...
zajebite je do
kraja...*

Naravno, treba dodati i činjenicu da ukoliko to ne bude urađeno, po utvrđivanju konačne realizacije, Ministarstvo može uskratiti sredstva za ono što nije urađeno jer se sve isplate do konačnog obračuna po CENUS-u smatraju akontacijama. Upravo radi te činjenice naš Sindikat je sugerisao članovima i drugim zaposlenima da ukoliko već učestvuju u štrajku poštuju odredbe, ne samo Zakona o štrajku, već i Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju i Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju jer, ukoliko se štrajk organizuje u suprotnosti sa odredbama ovih zakona, direktor je dužan da pokrene disciplinski postupak, a jedina mera koju može izreći je prestanak radnog odnosa.

I na kraju, kako bi bili sigurni „da li laže koza ili rog“, pomenute sporazume možete preuzeti sa našeg sajta, pa sami pročitati da li to Štrajkački odbor i dalje radi na ispunjenju zahteva koje je proklamovao ili traži izlaz iz ove situacije. Pre bi rekli – pomaže održanju postojećeg haosa koji, što vreme odmiče, sve više preta da ugrozi regularnost školske godine. Što se tiče nadoknade časova i

propuštenog gradiva, o tom je moguće razgovarati tek nakon okončanja štrajka, kao uostalom i o uspehu pregovora kada budemo sumirali sve ono što je obećano i ono što će eventualno biti dobijeno.

Usput da pomenemo, u ŠU Sombor od ukupno 107 škola na današnji dan štrajka je bilo u 45 škola (28 osnovnih i 17 srednjih).

Štrajkački odbor je zasedao 04.02., a nastavak pregovora desio se sutradan (petak, 06.02.), a svaka od strana je imala novi sporazum, sindikati i nove zahteve pa je zainteresovanim ostalo da samo nagađaju da li će se pronaći kompromis ili će se ovo stanje „ni na nebu, ni na zemlji“ nastaviti. I nastavilo se.

ŠTRAJK (NI)JE GOTOV, NA REDU JE RACIONALIZACIJA

Sindikalci SRPS-a i USPRS bez kolektivnog ugovora

(Nastavak sa naslovne strane)

U mesto nedelje raspleta u koju se udeno u 15. februar - Dan državnosti, nered u srpskim kućama znanja i nakon produženog vikenda se nastavlja. Iako je na poslednjoj sednici Štrajkačkog odbora 4 reprezentativna sindikata bilo većinsko mišljenje (7:1) da se potpiše Sporazum o rešavanju spornih pitanja i Poseban kolektivni ugovor za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika, to se na kraju krajeva nije desilo – epilog je znan: dva sindikata su potpisala Sporazum i PKU i time preuzela obavezu da normalizuje nastavu, a očekivano dva odbila i pored toga što je i Sporazum, a i PKU zajednički „ručni rad“ ovih sindikata koji su na taj način još jednom odbili ono što su sami predložili.

Elem, konačno imamo PKU i to je dobra vest, ali nemamo Sporazum, pa se (da li se i u kojoj meri) štrajk sa minimumom procesa rada nastavlja. Danas ističe rok koji je Ministarstvo dalo preostalim sindikatima da i oni prihvate Sporazum i, naravno, PKU. Kako je izvesno da se to neće desiti, sa današnjim datumom – 18.02.2015. Ministarstvo prosvete upućuje ovaj dokument na objavljivanje u „Službeni glasnik RS“ i on će na sebi nositi dva potpisa – predstavnika sindikata „Nezavisnost“ i Sindikata obrazovanja Srbije, a kako se pojedine odredbe PKU odnose samo na potpisnike, jasno je da će deo koji se odnosi na prava sindikalnih predstavnika koji nisu potpisnici na ove ni neće primenjivati. Nastavljačima štrajka ostaje ne samo da objasne onima koji će i dalje biti u štrajku da nema izuzimanja prosvete iz linearnog smanjenja zarada, već da nema ni 12% za njihove predsednike, a da je upitno i dalje učešće u socijalnom dijalogu i kolektivnom pregovaranju oko zakona i platnih razreda za one koji nisu prihvatili Sporazum.

Ono što je indikativno jeste činjenica da je na poslednjem Predsedništvu Srps-a održanom 16.02.2015. preglasavanjem doneta Odluka da se štrajk nastavi do ispunjenja zahteva Unije i da je interes Unije stavljen ispred interesa Srps-a, jer kako drugačije tumačiti izjave potpredsednika Srps-a koji u odsustvu predsednika Srps-a i pre sednice Predsedništva izjavljuje u medijima da će Srps doneti odluku identičnu odluci Unije, pa čak i svoju

sednicu Predsedništva pomera kako bi ona otpočela tek nakon što se sazna odluka Unije za koju smo gotovo sto procentno i unapred znali da će biti odbijanje Sporazuma i nastavak štrajka.

Nije problem što je i ova odluka doneta većinom glasova – to je demokratski princip, ali je problem što su za nju glasali upravo oni koji nisu ni bili u štrajku i koji bi da i dalje sa tuđom vojskom da ratuju, jer svoju ne mogu ubediti u ispravnost takve odluke. I tako su neštrajkači doneli Odluku da oni u štrajku i dalje štrajkuju, a da oni sa sigurne razdaljine sve to posmatraju i čekaju rasplet događaja, zaboravljajući da je nastavna godina za one koji su od početka u štrajku ušla u zonu neregularnosti, jer je izgubljeno više od 10% nastave i vremena za nadoknadu izgubljenog ostaje sve manje. Pogotovo ako se štrajk ne proglasi završenim.

Što se tiče onih koji su i dosad štrajkovali, oni imaju problem. Pogotovo kolege iz NSPRV, čiji su zahtevi u najvećoj meri ispunjeni (PKU će ipak važiti za sve zaposlene (samo u delu ne - za predsednike sindikalnih organizacija sindikata koji nisu potpisali) i učešće u izradi platnih razreda), čiji su predstavnici glasali za okončanje štrajka i potpisivanje Sporazuma i PKU, a bili preglašani. Što se tiče onih sindikata koji su obećavali „brda i doline“, njima će biti znatno teže da objasne zašto prosveta nije izuzeta od smanjenja zarada, zašto će morati još čekati na krovni zakon i platne razrede, kao i zašto se PKU neće primenjivati na njihove sindikalne aktiviste i zašto će, na kraju krajeva, svi zajedno morati propušteno gradivo nadoknaditi. Kako, e o tome neće odlučivati sindikalni lideri koji su i svoj sporazum odbacili, već su taj „vruć krompir“ ostavili svojim predsednicima da ga razreše zajedno sa direktorima, jer svi sporazumi predviđaju takvu odredbu i jedino u slučaju realizacije te odredbe štrajkačima neće za vreme štrajka biti umanjena zarada.

I tako, umesto da članovi Štrajkačkog odbora kad im organi nisu prihvatili rezultate njihovog rada podnesu ostavke, svi su osim Ranka Hrnjaza i dalje ostali u krnjem Štrajkačkom odboru koji će nastaviti da dalje vodi štrajk i vodi pregovore koji su odavno završeni, jer kao što smo i više puta Vas

informisali, o nekim zahtevima nije ni bilo reči, kao što je slučaj izuzimanja od smanjenja zarada, a drugi su tehnički ispunjeni, kao što je slučaj kod platnih razreda, pošto je postignuta politička saglasnost da se u dogledno vreme politika plata u javnom sektoru uređuje kroz Zakon o javnoj upravi (sa platnim razredima) ili kad je reč o krovnom zakonu koji je, uz učešće svih sindikata, izrađen i koji ide na javnu raspravu i u redovnu proceduru usvajanja. O Posebnom kolektivnom ugovoru kao zahtevu više i ne treba trošiti reči, jer je ovaj posao završen, uz učešće svih sindikata koji su ga i ocenili kao velik napredak i koji će i bez dva potpisa, zbog promenjenih odredbi Zakona o radu, biti na korist svih zaposlenih u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika.

NSPRV je ranije preporučio sindikalnim organizacijama da sami razmotre trenutnu situaciju i procene celishodnost ostajanja u daljem štrajku, tim pre što se štrajkom više ne može ostvariti nikakav napredak, a i pitanje solidarnosti sa drugim sindikatima nakon prošle i ove srede je dovedeno u pitanje. Tim pre što je, kako saznajemo, i prilikom glasanja na Glavnom odboru USPRS bilo raspoloženje slično kao i na Predsedništvu Srps-a – najveći zagovarači daljnog štrajka bili su oni koji i nisu u štrajku, a štrajkači koji su bili za prekid štrajka su bili preglašani. O svemu će se uskoro izjasniti i IO NSPRV.

ВЕРБИЋ: АКО СПОРАЗУМ НИЈЕ ГАРАНЦИЈА, ШТА ЈЕСТЕ?

Посебним колективним уговором (ПКУ) који су запослени у просвети чекали три месеца, обезбеђује се сигурност радног места, а у неким сегментима тај документ даје боља решења него ранији уговор, заједно су закључили министар просвете Срђан Вербић и представници два синдиката, потписника ПКУ. „Најважније је да је просвета добила ПКУ“, рекао је министар Вербић и нагласио да уговор важи за све запослене у просвети иако су га потписала два од четири репрезентативна синдиката, па је у неким школама штрајк ушао у четврти месец.

Према подацима Министарства, у око 20 одсто школа после 18. фебруара су часови скраћени на 30 минута, а министар је упозорио ученике да за њих „нема оправдања“. „Баци су ту да уче“, рекао је Вербић и сматрајући да ученици морају да дају све од себе да наставак школовања буде што смисленији, уз оцену да часови од 30 минута нису добро решење.

Вербић је, након састанка са председником ГСПР „Независност“ Томиславом Живановићем и потпредседником Синдиката образовања Србије (СОС) Радомиром Шојановићем, изразио незадовољство што и преостала два синдиката нису потписала ПКУ али је навео да ПКУ омогућава следећи корак - рационализацију у просвети и платне разреде. „Рационализацију морамо да урадимо ове године“, рекао је Вербић

и објаснио да тај процес, међутим, неће бити линеаран. Он је навео да ће Министарство просвете ускоро изаћи у јавност са предлозима.

Коментаришући изјаве челника синдиката који нису потписали ПКУ, да немају довољне гаранције за побољшање материјалног положаја радника, Вербић је објаснио да иза текста ПКУ стоји влада, два министра, својим потписима. „Ако то није гаранција, шта јесте“, упитао је Вербић.

Потпредседник СОС Шојановић поновио је да запослени у просвети добијају сигурност радног места, прецизнију процедуру проглашавања технолошких вишкова, отпремнине, јубиларне награде, које су проширене и за 35 година стажа. „Радници су добили велику сигурност када је у питању радно место“, рекао је Шојановић.

Унија синиката просветних радника Србије и Синдикат радника у просвети Србије одлучили су у понедељак, 16. фебруара да одбију понуђени Споразум о решавању спорних питања у просвети и да наставе законски штрајк. Та два синдиката иако су на својим синдикалним органима, одлучила да прихвате и потпишу ПКУ, траже да влада пружи неопходне гаранције везане за материјални положај запослених у просвети. Влада, међутим, за то не мари и тражи не један, већ оба потписа – и на споразуму и на ПКУ.

Рационализација

СТИЖУ ОТКАЗИ

- Недавно је свима у јавној управи стигло Упутство како да праве Бизнис план за ову годину у ком се тражи смањење запослених за 6,5 одсто
- Удовички: Неће бити линеарно

До 30. јуна ове године у јавној управи на републичком и локалном нивоу биће отпуштено око 16.000 људи. Тачније према плану Владе, до средине године у јавној управи биће 33.900 запослених мање

Износ отпремнина неизвесности
Влада иришрема Одлуку о износу отпремнина. Минимум који добијају они који остају без посла предрвића закон. Према њему, ко добије отказ може да рачуна на збир отпремине зараде за сваку годину стажа код актуелног послодавца.

Вишак запослених у јавној управи	
За отказ	16.000
Природни одлив 2014.	17.900
Укупно	33.900

Лоша вест: Влада послала Упутство за стижућања у јавном сектору
Колона VII

Ако корисник има потребу за новим запошљавањем на одређеним радним местима потребно је да изврши рационализацију већег броја запослених са других радних места (на пример, радна места за којим је престигла потреба или их је могуће објединити услед смањења обима посла), иако да укупан број запослених после 30.06.2015. године одговара умањењу од 6,5% у складу са Упутством. То значи да је потребно рационализовати више од 6,5% запослених да би корисник могао да радно ангажује нова лица на одређена радна места за које је исказао потребу. Овај податак је потребно доставити Министарству државне управе и локалне самоуправе до 22. фебруара 2015. године.

државне управе и локалне самоуправе.

Прва фаза је управо рационализација броја запослених код корисника јавних средстава. Она се одражава у Закону о буџету за 2015. кроз смањење расхода за запослене. Министри, чланови Савета за реформу јавне управе 30. октобра прошле године сложили су се око полазних основа по којима се сад и поступа. До јуна 2015. мора да се смањи укупан број запослених и радно ангажованих лица. Трошкови запослених буџетирани за другу половину године морају по овом основу да буду умањени за пет одсто у односу на буџет из 2014. Процењујемо да то одговара умањењу броја запослених у јулу 2015. за око 6,5 одсто у односу на крај 2013. – објашњавају у Министарству за државну управу и локалну самоуправу.

циљ смањења запослених испуњен скоро 50 одсто, али тек на крају самог процеса можемо са сигурношћу излазити с бројкама – истичу у Министарству државне управе. Чекају, како кажу, и повратне информације из свих ресурса.

План рационализације не сме да умањује делотворност посла, већ да идентификује најочигледније административне вишкове, укидање непотребних послова и обједињавање заједничких функција. Дакле, поставиће се објективни критеријуми по којима ће се умањивати број запослених, али ће се истовремено спровести и реорганизација. Тако ће

	Запослених
Локални ниво	147.000
Републички ниво	376.000
Укупно	523.000

него у децембру 2013. године. Ова одлука не односи се на запослене у јавним предузећима, јер ће се код њих вишак запослених регулисати плановима пословања за свако појединачно.

У децембру 2013, месецу који се узима као репер у јавној управи на свим нивоима, било је запослено 523000 људи. Идеја је, рецимо, да Министарство просвете одлучује у отказима у школама по Србији, а Министарство здравља о вишку у здравственим установама. Свим институцијама у држави послата су недавно упутства како да припреме план пословања, али касније и правилник о систематизацији радних места и свима је послат захтев за исто смањење броја запослених – 6,5 одсто. Носилац посла оптимизације јавне управе је Министарство

У министарствима рачунају да је одласком у пензију током 2014. број запослених у јавном сектору већ смањен. Рачуна се да је

појединци који су вишак у једном делу јавне управе посао наћи у службама којима такви кадрови недостају. Наше приближавање ЕУ намеће оснивање нових институција у којима ће, такође, бити посла за оне који су негде проглашени за вишак. Цела Влада ради на повећању привредног раста, а ова оптимизација је управо услов да се он и деси“ – каже за „Блиц“ Кори Удовички, потпредседника Владе и министар државне управе.

„Послати су дописи министарствима и локалним самоуправама који треба да расподеле потребне уштеде тако да умањење не буде линеарно. Тамо где су неопходни нови кадрови онда је неопходно да се идентификују веће уштеде кроз рационализацију како би се за новозапослене створио посебан финансијски простор“, објашњава Кори Удовички.

SLOŽENOST PROBLEMA VASPITANJA DECE

O bjašnjavanje nekih procesa je vrlo teško ili nemoguće pojednostavljivati. Jedan od takvih procesa je i vaspitanje dece. Korišćenje fizičke sile nad detetom s ciljem oblikovanja detetove ličnosti samo je jedan od mnoštva elemenata u stvaranju jedinstva koje se zove „pravilno vaspitanje“ deteta. Ostali elementi su genetika, epigenetika, redosled rođenja dece, pružanje ljubavi, bavljenje detetom u procesu osamostaljivanja, prisustvo vedrine i humora u kući, doslednost u postavljanju granica i pravila, ponašanje roditelja kao uzora itd. Kako će se svi ti brojni, različiti i raznorodni elementi međusobno povezati i stvoriti pomenuto jedinstvo, uglavnom je neizvesno.

Trenutno sam predsednik Udruženja za psihoterapiju, savetovanje i koučing Srbije, inače psiholog po struci, i svestan sam da ne mogu govoriti u ime svih članova Udruženja, jer znam da ne misle svi isto. Lično, ja sam protiv fizičkog kažnjavanja dece i smatram da takav zakon treba da postoji. Ne treba očekivati da će takav zakon razjasniti mnoga pitanja, kao što su: razlikovanje fizičkog kažnjavanja od primene fizičke sile nad detetom radi spasavanja zdravlja ili života deteta, razlikovanje fizičkog

kažnjavanja od fizičke odbrane deteta koje isprobava fizičko napadanje roditelja, razlikovanje fizičkog kažnjavanja od zlostavljanja deteta, itd. Ipak, zakon protiv fizičkog kažnjavanja deteta treba da postoji, kao poruka države onima koji gaje decu, i kao stav koji formira kulturni ambijent zajedničkog života. Slažem se sa glavnom porukom objavljenih peticije psihologa i pedagoga, a to je zalaganje protiv fizičkog kažnjavanja dece, ali se ne slažem sa odbacivanjem nečijeg psihološkog i pedagoškog mišljenja na osnovu toga što ta osoba nije završila psihologiju ili pedagogiju. To je bilo nepotrebno i nepromišljeno. Zar je bilo malo primera da se ljudi uspešno bave nečim iako se nisu formalno obrazovali iz te oblasti? Osim toga, da li formalno obrazovanje iz psihologije, pedagogije ili psihoterapije znači da će svi koji su završili određenu edukaciju imati iste stavove, ista gledišta, isto mišljenje o bitnim pedagoškim, psihološkim ili psihoterapijskim pitanjima? Naravno da neće.

Ove teme su previše natopljene pitanjima sistema vrednosti, stila života i kulture da bi se mišljenja o njima mogla ikada ujednačiti. Naučni i stručni stav mnogo manje zavisi od „rezultata

empirijskog istraživanja“ nego od toga kakvu sliku porodice i društva konkretni naučnik ili stručnjak ima u svojoj viziji.

Marjan Tošić, psiholog

EDUKACIJOM DO MIRA U KUĆI

O bjavili ste više tekstova o stavovima u vezi sa donošenjem zakona o zabrani upotrebe fizičkog kažnjavanja dece. U većini tih tekstova kaže se male čuške i male batine da, ozleđujuće batine ne; kažu – istraživanja ne prave razliku između razumnog telesnog kažnjavanja i nerazumnog fizičkog zlostavljanja, te se rezultati ne mogu smatrati relevantnim. Svaka čast, naučno relevantan komentar! Kažu „i nas su roditelji kažnjavali batinama“. Kažu da poznaju mnogo onih koji nisu dobijali batine, pa su postali istinski kreteni. To je sigurno naučno proverljivo. Neoboriv argument. Nekako se nametne podtekst: samo nas pogledajte kakvi smo mi (he, he). Kao da je priča o carevom novom odelu na delu. Čitaš i pitaš se da li je moguće.

Naravno da donošenje zakona neće iskoreniti fizičko kažnjavanje dece. Nažalost. Ali, ali paralelno ide i edukacija, ne samo roditelja, nego cele zajednice o strukturisanju pozitivnih načela u vaspitanju/ponašanju, odnosima u porodici, na poslu, školama, vrtićima, nakon godina prilježnog rada cele zajednice, moglo bi doći do promene. Poznato je da fizičko kažnjavanje ometa razvoj, samopoštovanje. Objavljeni su brojni radovi na tu temu. Ovdje bi bilo najbolje da svi zastanu, pogledaju sopstvenu istoriju i pregledaju polja tankog leda gde se lako propada, bez obzira na vrlo

čvrst prekrivač. Fizičko kažnjavanje obezbeđuje uslove za razvoj anksiozne nesigurne dece/ljudi, osujećuje razvoj bioloških kapaciteta. Brojna su istraživanja na tu temu. Prisutni su i mnogi drugi faktori uticaja naravno. Važno je pokušati korekciju onih aspekata koje svi vidimo/znamo i moguće ih je korigovati. Neosporno su važni komunikacija u porodici, ponašanje roditelja kao modela, bavljenje decom, podrška zajednice mladim porodicama sa decom, itd. E, to uzima daleko više vremena, truda i sredstava od „male ili velike čuške“.

Odgovarajuće institucije bi trebalo da strukturišu i započnu sa edukativnim radionicama za roditelje, savetovaštima, predavanjima. Što pre. Mediji bi mogli da pomognu edukativnim programima za decu i roditelje. Sve ovo je važnije od donošenja zakona. Odgovarajuća zakonska forma bi bila samo značajna potpora pozitivnim promenama. Nikako osnov ili suština promene u poimanju vrednosti. Uverena sam da bi mnogi ljudi bez ikakvog obrazovanja mogli da prate o čemu se tu radi, verovatno adekvatnije od mnogih stručnjaka.

Marica Lazarević, neuropsihijatar u penziji

KOME SMETAJU PRAVA DETETA?

U komunikaciji odraslih građana različitih struka i profesija, nezavisno od toga da li neposredno rade sa decom ili govore samo iz ugla roditelja, ili decu vide samo u prolazu i na televiziji, često se čuje da su nam deca bahata i nasilna, a odrasli bespomoćni, otkad su im priznata prava. Zabrinjavajuće je što se takve ocene čuju 25 godina posle usvajanja Konvencije o pravima deteta? Koja se to prava deci daju Konvencijom o pravima deteta, a koja ugrožavaju, odnosno zbog kojih se odrasli građani osećaju bespomoćni? Po ovoj konvenciji dete ima pravo na: život, ime, život u porodici, mišljenje, zdravlje, lečenje i zdravstvenu rehabilitaciju, obrazovanje, igru, odmor, zaštitu od ekonomske eksploatacije, zaštitu od seksualnog iskorišćavanja, zaštitu od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja.

Prema Konvenciji, dete ima pravo na obrazovanje u sistemu koji će učiti dete da bude tolerantno, nenasilno, poštuje roditelje.

Konvencija zahteva ukidanje odredaba kojima se dopušta izvestan stepen nasilja nad decom, pa tako i „razumno“ ili „umereno“ kažnjavanje ili disciplinovanje kod kuće, u porodici ili bilo kojoj drugoj sredini. Ovu zabranu

ili pravo dece neki koriste kao argument da se prava deteta mogu zlorabiti, da se otvaraju vrata da se roditelji strogo kažnjavaju, da će se roditeljima oduzimati deca, da to daje osnov državi da se meša u porodicu.

Prvo, Konvencija predviđa princip najboljeg interesa deteta i oduzimanje deteta je uvek poslednja opcija, koja se primenjuje kada je život deteta ugrožen. Zatim, država već odavno reguliše odnose u porodici i štiti slabije. Ponekad nam se čini da baš to tako ne funkcioniše, ali građani u slobodnom društvu mogu da utiču da se stvari menjaju, popravljaju, unapređuju.

I na kraju, ove zabrane se ne plaše roditelji koji

ponekad „lupnu“ dete i koji se zbog toga kasnije loše osećaju. Roditelji su svesni da je fizička kazna češće rezultat emocija, stresa, straha ili ljutnje roditelja, nego osmišljenog vaspitnog koraka. Ovo je zbog onih koji telesno kažnjavanje primenjuju često i u tome vide legitimno sredstvo za vaspitanje dece.

A za one koji insistiraju da kazna mora da prati svaku zakonsku zabranu, ili ona nema smisla, šta bi bila odgovarajuća kazna za roditelje koji primenjuju batine kao vaspitnu meru. Za početak – edukacija i savetovanje. Da li se plašimo da učimo, i da rastemo sa decom i da se razvijamo kao roditelji? U današnje vreme marak su informacije o vaspitanju dece vrlo raširene i lako dostupne.

Ukratko, ovo su neka od prava deteta. Ako upoznamo decu sa pravima kakva jesu, da li stvaramo od njih bahatu i nasilnu decu koja nikog ne poštuju? Da li postajemo bespomoćni ili u deci dobijamo saveznike za razvoj građanskog tolerantnog društva bez mržnje prema slabijem, različitom, drugima?

Saša Stefanović, direktor mreže organizacije za decu Srbije – MODS

ДОК СЕ МИНИСТАР НЕ ЗАКУНЕ

Пише: Ивана Бошњак*

Позната синдикална прича, дугогодишња, зове се „Хоћу – нећу“. Вазда тако било, кад једни хоће, други неће, онда сви хоће, па нико неће, па на крају они што су хтели – неће, а они што нису, баш решили да хоће.

После тромесечног нерада који се у просветним круговима популарно зове ШТРАЈК, а своди се на то да синдикати терају људе да после пола сата по часу иду кући, почело је...

Да се вратим само на то што рекох да је то нерад који се зове штрајк. Штрајк је протест. Он треба да буде организован на радном месту у радно време. Међутим, три месеца просветни радници иду кући после скраћених часова, а остали запослени у школама немају начин да за 30 % смање своје радне активности. Нисам још чула да су теткице у некој школи чистиле 70 % припадајуће им квадратуре. Нисам чула да су књиговође обрачунавале 70 % оног што треба да обрачунавају, нити да су правници урадили 70 % јавних набавки и 70 % уговора. Прича се да је негде један лојач покушао да греје само 70% школе, али није знао како то да уради... И тако се лојачу омакло да није испоштовао одлуку свог синдиката, те ризикује да ће бити избачен из истог.

Елем, почело је, ту стадох! Сами смо саставили текст Споразума, сами инсистирали на његовом потписивању, и сад, наравно, сами

нећемо да га потпишемо! Ови који га потписаше, остали грбави, али, добро, они су редовно грбави па ме не брину. Него, ови „наши“ (а наши су увек они који иду уз... иду уз...е, знам да постоји неки српски израз уз то „уз“, само овако финој не може да ми стане у текст!), сад решили да се не споразумеју.

Кажу, нећемо да се споразумемо, док министар лично не да неке гаранције. Неће да кажу какве тачно гаранције траже. Кажу, нек' он да гаранције, па ћемо ми док је гаранција на снази да... не знам шта ће тад бити, али је очигледно нешто важно, док се траже гаранције.

Министар к'о министар, нема чиме да гарантује. Дедовином не може, деда му жив! Да гарантује материном, није лепо, мајка нема очевину, отац јој жив.

Ја предлажем да се министар закуне. Но, у шта да се закуне министар?

У функцију? „Тако ми функције...“ ЦВРЦ! Оде са те, чека га друга, а њом се није заклео, не можемо му ништа.

Да се закуне у част? Пошто је част српских министара надалеко позната, и није му неко заклињање...

Да се закуне у фамилију, није лепо, после ће да га куне фамилија...

Да се закуне у браншу којој је министар? „Тако ми просветних радника...“
„Јме, ја бих га прва проклињала!“

Али, у духу српских обичаја, ред је да се закуне, заклињање је код нас одвећ моћно поткрепење обећања.

Дакле, ствари на синдикалној просветној сцени тренутно стоје овако: Док се министар не закуне, поједини синдикати се заклињу да ће и даље ићи кући чим одраде 70 % сваког часа!

Сетимо се, сваки Споразум је вредео за све, и ниједно министарство до сад није испунило све тачке споразума. Али, то је можда зато што нису имали гарантни лист на Споразум! Како ствари стоје, овом ће Споразуму истећи рок трајања пре него што гарантни лист буде валидан.

И шта сад? Ја се правим да не знам, а знам како ће се завршити. Но, волела бих да ми неко каже, у шта да се закуне министар, па да идемо даље, чека нас још много борби за просвету. Само, ако сваки пут почнемо и завршимо исто, нећемо далеко догурати...

Кунем се у муштиклу, нећемо далеко!

ex йорййаролка УСПРС, вазда синдикалка у души, и вазда с истйим йричама...

П.С. Ја не знам да ли садашњи министар просвете има деду и мајку, и не желим да то буде тема збој које ће ме неко йрозивајти.

Сушййна је у шоме, да, ако се увек будемо йонашали истйо као йрошли йујй, завршићемо као и йрошли йујй. И онај шомо йрошли йујй. И онај йаомо... Дошле ће сирййи лојач йроменййи йри синдикайи, и ући у чейврййи, истйо рејре-зенийаивај!

ЈАВНИ ЧАС КОЛЕКТИВА ХЕМИЈСКО ТЕХНОЛОШКЕ ШКОЛЕ СУБОТИЦА

Пише: Моника Пољвас*

Поштовани: колегинице, колеге, родитељи и јавности Србије,

После многих часова које смо одржали у учионицама иза затворених врата, дошло је време да просвета ове државе одржи и један јавни час у медијима. Тема часа је поштовање личности свих грађана, укључујући и наставнике. Повод за ово обраћање целокупној јавности су недавни догађаји у Карловачкој гимназији.

Школство Србије је у кризи последњих неколико деценија. Разлози су бројни и нису тема овог обраћања. О школи се непрестано говори и стиче се утисак да се у ту област друштва свако разуме, од трактористе до зубара, а најмање се слуша и поштује глас наставника. Небројено пута смо чули да је учитељица престога или преблага, да наставник тражи превише или не уме да објасни градиво, да дете одлично зна градиво код куће а наставник му да само двојку или тројку... Овде бисмо могли да поставимо оправдано питање да ли се у нашим школама запослио сам најнижи и најгори слој овог друштва, све незналци, нестручњаци, лоши и злонамерни људи, ленчуге и нерадници и да не набрајам даље. Да ли је школа савремене Србије једна ретроградна институција, један затвор у којем су наша деца свакодневно изложена тортури од стране неморалних људи који се зову наставници?

Поглед изнутра: данашњи наставник је особа која треба да ученицима испредаје, од стране министарства, одређено градиво на ученицима занимљив начин, да их учи кроз игру, тако да они не осете какав важан задатак обављају и да им ни у једном тренутку не буде тешко, обраћајући при томе пажњу на индивидуалне потребе и тренутно расположење свих двадесет до триде-

сет ученика и у складу са тиме им поставља задатке и оцењује њихова достигнућа. На сваком појединачном часу, двадесет до двадесет пет пута недељно. Стварно ништа страшно. Не сме да повиси тон јер је то повреда осећања ученика. Не сме да га удаљи са часа шта год ученик радио јер је то довођење ученика у опасност и повреда његовог права да присуствује часу. Не сме да му одузме мобилни телефон иако га користи на часу јер је то лична својина ученика. Не сме да му изрекне васпитно дисциплинску меру (укор) преко реда шта год урадио... (Управо као што је речено за пример детета у Карловачкој гимназији.) А шта сме? Да мотивише ученика да учи. Чиме да га мотивише? Одговор на то питање не зна нико. Чиме може било ко да мотивише дете између, рецимо, десет и седамнаест година да ради било шта осим да игра игрице на интернету, шаље поруке, дописује се преко фејса и сл? Наставник има право и задатак да ученика охрабрује и подстиче лепом речју и лепом оценом да учи градиво које је много мање занимљиво и динамично од дешавања у медијима и на друштвеним мрежама. Казна је нехумана. Чак и укор који већ одавно не плаши никога, а понајмање ученике. Имати укор је веома пожељно ако хоћете да будете популарни у својој генерацији јер то значи да сте се супротставили мрским наставницима и школи. Још ако школска управа да за право ученику који је учинио преступ он постаје прави Робин Худ.

Закључак: наше школе похађа мноштво добре, вредне, васпитане, просечне, лење и неваспитане деце којој предаје мноштво одличних, вредних, просечних, лењих и лоших наставника. Они су на заједничком задатку: да деца науче садржаје, савладају вештине, оспособе се за послове. Али главни задатак школе је да научи ученике да поштују своју и туђу личност, свој и

туђи рад, да прихвате чињеницу да осим права имају и обавезе и одговорност за учињена дела. У обављању тог задатка школа осим механизма похвале мора да располаже и механизмом казне. Добро одмерена казна понекад има боље педагошке ефекте и доноси самом ученику више користи од било чега другог. Према нашем дугогодишњем искуству и дубоком уверењу, казна коју је Карловачка гимназија одредила својој ученици итекако је примерена и једина права. Поменута ученица је направила тешку и грубу грешку која се коси чак и са законом, а не само са правилима лепог понашања ученика, али будући да је млада може се променити и поправити своје ставове и понашање и треба јој пружити другу прилику, али у другој школи.

Да нико не би стекао погрешно мишљење мора се додати: ово није позив на личн наше деце која погреше, ово је позив да се да подршка школи и наставницима у очувању достојанства установе и професије.

наставница српској језика и књижевности

DRŽAVNO ILI PRIVATNO OBRAZOVANJE?

Piše: Omer Baralić

U poslednje vreme sve su češći opravdani zahtevi za izmenu Zakona o obrazovanju. Tim povodom, uporedio bih naš obrazovni sistem s procedurom za dobijanje vozačke dozvole. Kako se do nje dolazi? Tako što se, prvo, pohađa auto-škola, u kojoj se tokom određenog broja časova vrši obuka za vožnju i uče testovi. Škola može biti privatna ili državna. Posle obuke polaže se ispit za vožnju pred komisijom, koju čini osoblje MUP-a, dakle, državne ustanove. Ta komisija daje odobrenje za dodelu vozačke dozvole. To što se posao polaganja ispita prebacuje u civilni sektor, odnosno dodeljuje Agenciji za bezbednost saobraćaja, na menja suštinu, jer je i Agencija državna ustanova.

Pitanje je dakle: da li privatna auto-škola može i sama obavljati ispitivanje kandidata, i davati odobrenje za dodelu vozačke dozvole? Odgovor je, naravno, ne. Jer, to bi dovelo do sukoba interesa, a i do mogućih malverzacija i drastičnog pada kvaliteta obuke. Umesto poboljšanja kvaliteta nastave i održavanja na nivou kriterijuma ispitivanja kandidata, takve škole bi se orijentisale na privlačenje što većeg broja kandidata, uz što veću prolaznost, radi sticanja što većeg profita. Nije mi poznato da je igde u svetu polaganje ispita za upravljanje motornim vozilima privatizovano. Zašto? Verovatno zato što se smatra da zbog grešaka u obrazovanju za vožnju mogu da stradaju učesnici u saobraćaju. Me-

đutim, to što nije dozvoljeno u obrazovanju za vožnju, dozvoljeno je u ostalim vidovima obrazovanja. Možda zato što zbog grešaka u ostalom obrazovanju glave ostaju čitave, ali problem je u tome što tako može da strada – pamet.

Privatizacija visokog školstva, koja je do sada kod nas sprovedena, već je pokazala svoje pravo lice. Pojedini državni fakulteti i srednje škole mogu da se pohvale zavidnim brojem osvojenih nagrada i medaljama internacionalnim takmičenjima. Švedski stručnjaci za obrazovanje dolazili su u Matematičku gimnaziju u Beogradu da vide kakva je to škola iz koje izlaze tako briljantni svršeni učenici. Istovremeno, vlasnik jednog privatnog univerziteta može samo da se pohvali brojem skupocenih automobila i vila koje poseduje. Otuda i pojava „livadskih doktorata“, predavača-koferaša i dr.

Radi rešavanja ovog problema predložio bih da obrazovanje kod nas bude podeljeno u dve faze: edukacionu (nastava) i verifikacionu (ispitivanje i ocenjivanje). Predlažem da delatnosti obuhvaćene edukacionom fazom obrazovanja mogu, ali i ne moraju biti privatizovane, dok delatnosti obuhvaćene verifikacionom fazom ne mogu biti privatizovane.

Nije ovaj predlog ništa revolucionarno novo. Predlaže se samo da se pozitivna praksa iz jedne, s razlogom, primeni i na ostale oblasti obrazovanje. Država bi svojom programskom politikom, i politikom kontrole obezbeđivala razvoj i kvalitet obrazovanja, što joj je i zadatak.

KAKO SE DANAS ZAPOSŁJAVAJU PROSVETNI RADNICI?

Piše: Vera Vico*

Kao penzionisani profesor srpskog jezika i majka nezaposlenog profesora fizičke kulture, pažljivo sam pročitala poduži tekst „Vlast ne sluša glas nastavnika“ („Politika“ 18.1.2015) i pokušala da zaključim na koji je deo svog izlaganja moja kolegica stavila akcenat: da li na male plate, na potcenjivački odnos društva prema prosvetnim radnicima, na svoju ljubav prema poslu kojim se bavi. Lepo zanimanje, još lepše kada sa

učenicima zaroniš u one lepe oči Ane Karenjine, u njenu ljubičastu haljinu i zaboraviš malu platu.

Mučni moju kolegicu broj kolega koje nemaju pun fond časova, a mene muči moja nezaposlena ćerka sa bezbroj osvojenih medalja koje uzaludno zveckaju, ne u kabinetu, već u njenoj sobi, i muči me pitanje kada će ona i na koji način dobiti stalno radno mesto. Zato postavljam pitanje kako se danas zapošljavaju prosvetni radnici? Zašto više ne postoje konkursi? Kako su ti koji su bez punog fonda ušli u školu? Da li o

nezaposlenima neko brine? U tekstu takvi se i ne pomenuše.

Moja kolegica je srećna u svom vilajetu koji se zove prosveta, ona radi i može svoje znanje da prenese učenicima. Moja ćerka svoje sposobnosti još uvek ne može.

Obraćam se novinarima. Neka ostave na miru plate zaposlenih, neka za promenu uđu u porodicu u kojoj živi nezaposleni profesor već duže od deset godina. U takvoj porodici čućete drugačiju priču, priču kako moja ćerka „skuplja“ svoj radni staž zamenjujući svoje kolege, idući od škole do škole.

*Novi Beograd

DOKTORI NAUKA NEPOŽELJNI U ŠKOLAMA

Piše: Dragan Ilijin*

Moja prijateljica je doktorirala u junu ove godine i sada je doktor umetnosti. Radi kao nastavnica likovnog vaspitanja u OŠ „Matija Gubec“ u Tavankutu i OŠ „Majšanski put“ u Subotici. Dakle, usavršavala se uz rad i potrošila ogroman novac da bi doktorirala. Nakon upisa doktorata, trebalo je da joj se koriguje koeficijent u radnoj knjižici.

U prvoj školi, gde predaje 70 odsto norme, pravnik je protumačio da se od diplome do doktorata koeficijent povećava četiri odsto, dakle, ne uzima se u obzir magistratura (koeficijent između), a u drugoj školi gde predaje 30 odsto norme, koeficijent od magistrature do doktorata je računat šest posto, dakle, uračunat je i koeficijent od diplome do magistrature.

U prvoj školi plata joj je povećana za 400 dinara, a u drugoj za 800 dinara.

Požalila se pravnoj službi u opštini, ali je dobila ljutito tumačenje (gđa Magda) da druga škola protivzakonito isplaćuje novac i da treba da se isplaćuje prema tumačenju prve škole. Takođe, istakla je da školski odbori imaju pravo da joj uruče otkaz jer osnovnim školama nisu potrebni doktori nauka.

Da li je moguće da je ovo sve po zakonu? Ukoliko jeste, naš zakon bi u tom slučaju radio protiv usavršavanja na radnom mestu, čime bi doktori nauka postali nepotrebni.

Prijateljica je inače konkurisala na više od sto konkursa gde se traži doktorat, ali nije dobila posao, čak joj većina nije ni odgovorila, niti vratila dokumenta.

*Master elektrotehnike i računara, nastavnik elektrostručnih predmeta

KONSTANTNO ZANEMARIVANJE PROSVETE

Piše: Radomir Jovano-
vić*

Trideset sedam godina radio sam u prosveti i nijednog dana niti časa nisam štrajkovao. S ponosom ističem činjenicu da mi još daci nisu izostajali ni sa jednog mog časa ni za vreme višednevnih štrajkova. Imao sam, dakako, zbog toga velikih problema, i kažnjavan sam. I danas me kažnjavaju, samo na drugi način, preko mojih sinova, profesora, ali neću o tome.

Oglašavam se povodom poslednjeg (jučerašnjeg) štrajka prosvetara i hoću glasno da kažem da bih im se, prvi put, rado pridružio. Ne zbog niskih plata, i zbog predstojećeg umanjivanja te crkavi-

ce, ne zbog teških uslova rada u školama, već zbog očigledne nespornosti države i njenog namernog zanemarivanja jednog od osnovnih stubova na kojem počiva – prosvete. Taj nehaj države ogleda se u izuzimanju obrazovanja prilikom uvođenja platnih razreda u javnim službama i državnim organima. Tako će i dalje profesor imati 45.000 dinara, a kafe-kuvarica (sa osnovnom školom) u Elektro distribuciji imati 10.000-15.000, a monter (sa dvogodišnjom školom posle osnovne) 20.000-25.000 dinara više od profesora, plus pedeset hiljada dinara „pozajmice“ koje dobijaju svake godine bez obaveze da to vrate.

Ne zalažem se da profesor, lekar i, recimo, na-

rodni poslanik imaju istu platu, niti se zalažem da imaju istu startnu osnovu, a za dežurstvo i noćni rad, tj. prekovremeno debatovanje u skupštini neka dobiju onoliko koliko im pripada. Uostalom, u prosveti, odvajkada postoje platni razredi. Direktor i sekretar primaju najviše, profesor manje, nastavnik još manje, radnici sa srednjom školom još manje, pomoćno osoblje najmanje. Ako ministar prosvete ne zna, pa pita sindikalce da mu kažu kome treba odbiti više da bi plate nastavnika ostale iste, evo odgovora: svima onima (a takvih je previše u ovoj siromašnoj zemlji) koji imaju nepristojno visoke plate od dve, tri, pet, deset ili devetnaest i po hiljada evra mesečno! Gde je tu logika, a o pravdi besmisleno je i razmišljati! I zar bi imalo potrebe smanjivati plate i penzije kad bi se ove anomalije otklonile? Pa neka mi neko kaže da nova vlast hoće da uvede red u ovoj oblasti!

*profesor u penziji, Žiča

СЕС: ПОТПИСАТИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР

Социјално-економски савет Србије (СЕС) поздравио је 31. јануара потписивање посебних колективних уговора за запослене у здравству, социјалној заштити и установама културе, уз посебну Препоруку да се потпише посебан колективни уговор за запослене у основном и средњем образовању и постигне договор око окончања вишемесечног штрајка. Иначе, СЕС је 31. јануара у Београду одржао 55. редовну седницу.

Тако се Савет као најважнија републичка институција по питању социјалног дијалога zaloжила за наш ПКУ и већа права запослених, али не и синдикалне коловође које очигледно имају другачије интересе од „обичних“ чланова, па су поново, по ко зна који пут, одбиле да потпишу Споразум и ПКУ, наводно јер их је министар условљавао и јер нема гаранција, заборављајући да су заједно са миритељем Агенције за мирно решавање спорова и представницима министарства ускладили ПКУ и Споразум, о чему је миритељ саставио Препоруку и на основу које је Влада и прихватила ПКУ и донела Закључак да га у њено име може потписати министар просвете. И тако се штрајк (читај: кварење наставе) наставља до испуњења свих захтева, ма шта год то значило.

ВЕРБИЋ: ТЕЖИ УПИС У СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Министар просвете Србије Срђан Вербић изјавио је да ће уписни план за средње школе бити детаљније направљен, како се не би поновила ситуација да се у гимназије са дугом традицијом и квалитетом уписују лоши ђаци. Вербић је за Новости рекао и да је намера да се озбиљније приступи одређивању броја одељења према критеријумима тржишта рада.

„Упис у средњу школу мора бити објективан и не можемо да дозволимо луксуз какав је направљен ранијих година“, рекао је Вербић. „Тада је био много већи број слободних места него што има ђака и сви смо чудили како ђаци са двојкама уписују престижне школе и како на занатским профилима нема никога“, рекао је Вербић. „Неке школе“, додао је он, „уписивале су без ограничења, а заправо нисмо довољно богати да себи дозволимо тако непланску политику уписа“.

ВЕРБИЋ СА ПРЕДСТАВНИЦОМ ОЕБС-А ЗА МАЊИНЕ

Министар просвете, науке и технолошког развоја др Срђан Вербић разговарао је 2. фебруара са високом представницом ОЕБС-а за националне мањине Астрид Торс. На састанку одржаном у Министарству, висока представница ОЕБС-а Торс похвалила је активности које чини Министарство просвете, науке и технолошког развоја на унапређивању образовања националних мањина у Републици Србији. Током разговора, министар Вербић упознао је представнике ОЕБС-а о будућим корацима у циљу побољшања образовања на језицима мањина, као и са планираним активностима везаним за израду посебног акционог плана за образовање мањина. Министар је истакао важност образовања на језицима мањина и у високошколским установама и најавио заједничку посету Бујановцу где је почела изградња зграде Економског факултета из Суботице. Изградњом зграде обезбедиће се савремени услови за наставу на албанском и српском језику. Министар Вербић и висока комесарка ОЕБС-а разговарали су и о мерама које је Србија предузела на унапређивању положаја румунске националне мањине у источној Србији. Они су изразили наду да ће Република Србија и даље радити на унапређивању образовања и обезбеђивању високог нивоа заштите права националних мањина.

ГИМНАЗИЈАЛКА МЕЂУ 30 СВЕТСКИХ ИНОВАТОРА

Ученица новосадске Гимназије „Јован Јовановић Змај“ Јована Кондић тренутно се налази међу 30 најбољих иноватора на свету, једина са Балкана. Разговор са Јованом водили су новинари „О радија“. Јована је одувек волела науку, али је инспирацију за то да се почне активно њоме и бавити пронашла на конкурс чувеног Google-a. Јована се тако пријавила на такмичење „Google Science Fair“, које се одржава трећу годину за редом и окупља младе научнике између 13 и 18 година из целог света. Једини услов за ово такмичење је да донесете нешто потпуно ново, изум који може бити од помоћи природи, људима или уопште целом свету. „Иако пре нисам много размишљала о науци, ово ме посебно заинтересовало, јер је и само такмичење веома цењено. Нашла сам се међу 30 финалиста из целог света. Пресрећна сам!“, рекла је Јована за „О радија“.

Она је на такмичењу учествовала са пројектом термоизолације, тачније, представила је термоизолациону плочу која се састоји искључиво од природних компоненти, од природног минерала зеолита и од целулозе и цемента. „Драго ми је што сам показала да не морамо да користимо хемијске компоненте који су отровни за људе и природу, већ можемо да користимо нешто тако чисто како бисмо смањили потрошњу енергије, што опет доводи до тога да чувамо нашу планету“, казала је Јована. Ова сјајна иноваторка је са истим изумом учествовала и на Тесла фесту иновација и науке у Новом Саду, који је одржан од 12. до 15. октобра 2014. године. „На овом такмичењу сам освојила прво место и златну Теслину плакету, као и признање Међународне организације за заштиту интелектуалне својине. Све ме то веома инспирише да наставим“, казала је Јована.

РОДИТЕЉИ ПЛАЋАЈУ 20% ОД ЦЕНЕ ВРТИЋА

Месец дана од ступања на снагу новог Правилника за утврђивање цена вртића, који предвиђа да родитељ плаћа 20 одсто од економске цене, многе општине још нису почеле да га примењују. У министарству просвете тврде да у градовима који још нису усвојили нове цене нема ни опструкција ни жалби родитеља. „Могуће је да није било састанка односно седница органа који треба да донесу такве одлуке. Ми можемо да апелујемо наравно али у сваком случају тамо где постоји евентуално и даље кршење закона, односно где се наплаћује већи проценат од оних предвиђених 20 одсто ми ћемо указати надлежним државним органима“, каже Богољуб Лазаревић, руководилац групе за послове предшколског васпитања у Министарству просвете. Све општине и предшколске установе морају, са формирањем нове економске цене, да испоштују и Закон о друштвеној бризи о деци. Он их обавезује да формирају регресне скале тј. категорије деце која ће имати попусте или бесплатан боравак.

У ПЛАНУ БАНАТСКИ УНИВЕРЗИТЕТ

Градоначелник Зрењанина Чедомир Јањић поручио је да је циљ градске власти да тај град буде универзитетски центар и додао да то неће бити само декларативно. Управница Студентског дома „Михајло Пређић др Миша“ Тања Дуловић оценила је да би Зрењанин на тај начин постао град младих и град у који би млади људи долазили и у којем би остajали.

Челник Зрењанина Чедомир Јањић рекао је за РТВ да ће град ускоро бројати све више студената. „На нашој Вишој школи и Техничком факултету има око 1.600 студената, а нама је циљ да тај број буде много већи. Хоћемо да нам долазе и студенти из других градова и кренули смо и конкретно да радимо на том плану, па смо заједно са неким компанијама и зрењанинским факултетом направили договоре да се отворе неки нови смерови где би се студенти школовали“, објаснио је Јањић.

Он је прецизирао да су у питању смерови инжењерства нафте и гаса, као и информатички смер, који ће имати појачан програм, уз помоћ појединих ИТ компанија које траже школоване кадрове. „Нећемо се зауставити на томе. Ми хоћемо да при нашем факултету и Вишој школи отворимо и неке друге катедре и смерове, а све то хоћемо да пропатимо и ширењем студентског дома, који би имао довољно смештајног капацитета да прими студенте који не живе у граду“, додао је градоначелник. „Разговори се“, објаснио је, „воде и са приватним факултетима, како би и они допринели универзитетском развоју Зрењанина, отварањем својих представништва“. Градоначелник Зрењанина рекао је да тај „град сваке године губи јако велик број младих људи, који одлазе да студирају у другим градовима и, на жалост, никада се не врате“.

SEZONSKI (ČITAJ: VEŠTAČKI) SKOK PLATA U DECEMBRU

• Decembarsku platu podigli bonusi, trinaeste plate i druge vanredne isplate • Velika razlika između najbolje i najlošije plaćenih - najveću platu imali programeri i konsultanti - 160.100 dinara, a najmanju zaposleni u turističkim agencijama - 21.334 dinara (neto) • Od gradova najdeblje koverta kući nosili beograđani - 62.817 dinara • Vojvođanski prosek - 49.438 dinara • Kalkulator zarada: Bolje nego u Etiopiji, Tajlandu...

(Nastavak teksta sa naslovne strane)

Zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, decembar 2014. Zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, decembar 2014. Zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, decembar 2014. Prosečna zarada isplaćena u decembru 2014. godine iznosi 68.739 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u novembru 2014. godini, nominalno je veća za 12,7% i realno je veća za 13,2%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u decembru 2014. godine iznosi 49.970 dinara. U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u novembru 2014. godine, nominalno je veća za 13,0% i realno je veća za 13,5%. Najveću platu isplaćenu u decembru imali su programeri i konsultanti - 160.100 dinara (neto) a najmanju oni koji se bave iznajmljivanjem i lizingom - 22.072 i zaposleni koji se bave iznajmljivanjem i lizingom - 22.072 dinara (neto). Međutim, valja imati u vidu da decembarske zarade nisu odraz stanja u platnim kovertama tokom godine, jer su one „naduvane“ zbog bonusa i drugih dodataka, što zapravo znači da su programeri i konsultanti tog meseca dobili najveće nadoknade - oko 30.000 dinara.

Međutim, valja imati na umu da decembarsku platu dižu bonusi, trinaeste plate i druge vanredne isplate, tako da nisu svi zaposleni imali dodatne vajde. Najbolje su, osim programera i konsultanata, prošli zaposleni u uslužnim delatnostima u rudarstvu, koji su kući odneli 140.681 dinara, prerađivačkoj industriji (134.011 dinara), proizvodnji računara, elektronskih i optičkih proizvoda (118.613 dinara), vazdušnom saobraćaju (109.132 dinara)... Sve su to plate bez poreza i doprinosa. Kada je reč o najnižim neto primanjima, drugo mesto posle turističkih poslenika zauzimaju zaposleni u sektoru iznajmljivanja i lizinga - 22.072 dinara, zatim u pomoćnim delatnostima u finansijskim uslugama - 23.846, pripremanju i posluživanju hrane i pića - 23.863, prerađivačkim delatnostima - 24.877 dinara...

Posmatrano po gradovima i opštinama, najbolje je u decembru stajala prestonica - najveća prosečna plata isplaćena je u Surčinu - 91.411. dinara, a prosek beogradskog regiona bio je 62.817 dinara. Vojvođanski prosek bio je manji - 49.438 dinara. U Vojvodini najbolje su prošli Vrščani, koji su zaradili 62.206 dinara, a dobre plate isplaćene su i u Senti - 55.662 dinara, Pećincima - 54.192 dinara, Kovinu - 53.374 dinara. Odžacima - 53.452 dinara, Apatinu - 52.248 dinara.

Ipak, i ove naduvane decembarske plate bile su niže od prethodne godine. Prosečna zarada isplaćena u decembru 2014. godine nominalno je manja za 1,9% i realno je manja za 3,5% od prosečne zarade isplaćene u decembru 2013. godine.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena decembru 2014. godine nominalno je manja za 1,7% i realno je manja za 3,3% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u decembru 2013. godine.

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar-december 2014. godine, u poređenju sa prosečnom zaradom isplaćenom u periodu januar-december 2013. godine, nominalno je veća za 1,2%, a realno je manja za 1,7%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar-december 2014. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar-december 2013. godine, nominalno je veća za 1,4%, a realno je manja za 1,5%.

Pomenimo i da su decembarske plate pod uticajem Zakona o smanjenju zarada jer se on primenjuje od isplata koje su bile nakon 1. decembra 2014. godine. Efekte tog zakona praktično još ne može videti jer su ih „ispeglati“ bonusi i druge nadoknade te će o njima moći da se govori u narednom periodu. Inače, bruto masa zarada u javnom sektoru u ukupnom učestvuje s 54 odsto. Podsetimo,

Prosečne zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, po delatnostima	Zarade		Zarade bez poreza i doprinosa	
	XII 2014	I-XII 2014	XII 2014	I-XII 2014
Ukupno	68739	61426	49970	44530
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	59457	51522	42914	37212
Rudarstvo	95078	97900	67835	69660
Prerađivačka industrija	61949	53094	45224	38735
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	98962	106817	70510	75904
Snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama	59719	55320	43320	39841
Građevinarstvo	62629	51778	45777	37493
Trgovina na vel i malo i popravka motornih vozila	51806	45801	38349	33827
Saobraćaj i skladištenje	70085	63292	51145	45916
Usluge smeštaja i ishrane	34942	33620	25873	24885
Informisanje i komunikacije	111193	104502	83519	78583
Finansijske delatnosti i delatnost osiguranja	141747	105479	102806	76432
Poslovanje nekretninama	76412	66344	55080	47655
Stručne, naučne, informacione i tehničke delatnosti	95922	88374	70222	65143
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	62408	46225	45279	33507
Državna uprava i obavezno socijalno osiguranje	78331	74738	56178	53413
Obrazovanje	56853	59961	40899	43031
Zdravstvena i socijalna zaštita	74295	60359	53781	43445
Umetnost, zabava i rekreacija	62822	56225	45170	40613
Ostale uslužne delatnosti	51809	45240	38124	33366

Zarada u prosveti i republički prosek

Period	Zarada u prosveti i republički prosek					
	Prosečne zarade			Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (3:2)	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (6:5)
I	2	3	4	5	6	7
I 2014	52.438	59.207	112,9	37.966	42.548	112,1
II 2014	60.845	59.861	98,4	44.057	42.930	97,4
III 2014	59.782	59.893	100,2	43.452	42.976	98,8
IV 2014	63.167	59.812	94,7	45.847	43.053	93,9
V 2014	60.966	59.957	98,3	44.184	43.020	97,4
VI 2014	61.992	60.683	97,9	44.883	43.504	96,9
VII 2014	62.380	61.009	97,8	45.216	43.725	96,7
IX 2014	60.803	60.751	99,9	43.975	43.576	99,1
X 2014	61.963	60.363	97,4	44.938	43.223	96,2
XI 2014	60.982	60.139	98,6	44.206	43.145	97,6
XII 2014	68.739	56.853	82,7	49.970	40.899	81,8

Zakon o smanjenju zarada predviđa umanjenje u javnom sektoru linearno deset odsto, a umanjena su i druga stalna primanja veća od 25.000 dinara, kao što su naknade za članstva u upravnim i nadzornim odborima, savetima, komisijama... Penzije su umanjavanje procentualno, u zavisnosti od iznosa.

Nedavno je CNN objavio „kalkulator zarada“ koji godišnju zaradu zaposlenog poredi s prosekom u Srbiji, ali i zaradama širom sveta. Prosečna godišnja zarada u Srbiji koja je uračunata u taj specifični grafik je ona iz 2013, a ona, po tim podacima, iznosi 728.496 dinara. To je 77 odsto svetske prosečne godišnje zarade, koja iznosi 19.188 dolara, odnosno oko dva miliona dinara. Prosečno, srpski radnik godišnje zaradi pet puta više od nastavnika u Etiopiji, i dva puta više od čistača u Tajlandu, ili vozača u Južnoj Africi, ali zarada je znatno manja od one medicinskog radnika u Grčkoj ili menadžera u Finskoj.

NAJJEFTINIJE I NAJSKUPLJE ZEMLJE ZA ŽIVOT: SRBIJA (OD 110. ZEMALJA) NA 94. MESTU

Na listi 110 zemalja najjeftinijih i najskupljih za život Srbija se našla na 94. mestu, iza Bugarske, ali ispred Rumunije, BiH, Albanije, po rang-listi koju je napravio sajt Numbeo.com, a objavio britanski list „Independent“.

Kao osnova istraživanja uzeta je država Njujork, s indeksom potrošačkih cena (IPC) 100, tako da, ako je IPC neke zemlje 70, troškovi života u toj zemlji su 30 odsto niži nego u Njujorku, dok, s druge strane, ako IPC iznosi 120 onda su ti troškovi 20 odsto viši.

Po istraživanju sajta „Numbeo“ IPC u Srbiji iznosi 43,29 što znači da su cene robe i usluga u našoj zemlji 56,71 odsto niže nego u Njujorku, troškovi stanovanja, s indeksom 8,47, niži su 91,53 procenat, ali je značajno niža i ku-

povna moć stanovništva - 60,85 odsto.

Kada je reč o zemljama regiona, Makedonija je zauzela 112. mesto, uz još niže potrošačke cene nego u Srbiji, s indeksom 37,41, a Bosna i Hercegovina je na 96 mestu. Bugarska je, po toj listi, skuplja za život od Srbije, i nalazi se na 93. mestu, a Crna Gora na 85. Među pet država najjeftinijih za život kada su pitanju potrošačke cene, su azijske i severnoafričko države, poput Indije, Nepala, Pakistana, Tunisa i Alžira. Pet zemalja koje će verovatno „pojediti“ bankovni račun kada se plaćaju osnovne namirnice i usluge su Švajcarska, Norveška, Venecuela, Island i Danska. Lista koju je prezentovao sajt Numbeo.com predstavlja poredak država po visini troškova života, a osim potrošačkih cena, u listu ulaze cene rentiranja stanova, one u maloprodaji, restoranima i kupovna moć.

ПРАВО НА НАКНАДУ ЗА ИСХРАНУ У ТОКУ РАДА

Питање: Да ли је Закон о изменама и допунама Закона о раду прецизније дефинисао исплату накнаде за исхрану у току рада („топли оброк“), односно: а) Да ли је прописана висина накнаде за „топли оброк“? б) Да ли се накнада може исплаћивати у боновима или роби, тј. под којим условима послодавац може запосленима „топли оброк“ да обезбеђује у намирницама и пићу? в) Како се обрачунава исплата „топлог obroка“ запосленом који је засновао радни однос са непуним радним временом? г) Да ли се право на „топли оброк“ остварује за време штрајка?

Одговор: Чланом 118. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу с општим актом и уговором о раду, између осталог и за исхрану у току рада (тачка 5).

а) Наведена одредба Закона о раду прописује само право запосленог на ову врсту накнаде, док питање износа по основу тог права не прописује, нити ограничава на одређени минимум (или максимум). То практично значи да послодавац износ „топлог obroка“ треба да утврди својим општим актом (колективним уговором или правилником о раду) или уговором о раду. Дакле, нема сметњи да послодавац према својим могућностима утврди висину накнаде за „топли оброк“, с тим да та висина мора бити идентична за све запослене.

Треба напоменути да, ако је посебним – гранским колективним уговором одређен износ „топлог obroка“ то обавезује послодавца у тој делатности, што значи да они имају обавезу да запосленим исплаћују ову накнаду најмање у висини утврђеној посебним колективним уговором.

б) Законом о раду, пре доношења измена и допуна од 21. јула 2014. године накнада за исхрану у току рада морала се исплаћивати искључиво у новцу, јер сходно члану 105, став 3. Закона та накнада има карактер зараде, а чланом 110. став 2. прописано је да се зараде исплаћују само у новцу. Изузетно, послодавац је могао да ову законску обавезу извршава и на други начин (организовањем исхране у свом ресторану, доделом бонова и сл.), али само ако запослени да писану сагласност да му се „топли оброк“ не исплаћује у новцу.

Најновијим изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник РС“, број 75/14) то је промењено. Наиме, иновираним тачком 5. члана 118. Закона, која гласи „за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин“, послодавац је ослобођен обавезе да „топли оброк“ исплаћује искључиво у новцу.

Наведено значи да послодавац давање на име накнаде за исхрану у току рада може да реализује и на други начин, односно да може ову накнаду исплаћивати у боновима или роби, или организовањем исхране у сопственом ресторану друштвене исхране, путем кетеринга и сл. До доношења најновијих измена и допуна Закона о раду, за ово је била потребна писана сагласност, што сада није случај.

Битно је напоменути да, ако се уместо исплате топлог obroка у новцу исхрана обезбеђује на неки други начин, тада се по (новом) ставу 2. члана 118. Закона, висина трошкова исхране изражава у новцу, који износ мора да се поклапа са износом накнаде за исхрану утврђену општим актом или уговором о раду и као такав чини део зараде запосленог.

в) Запослени који је засновао радни однос с непуним радним временом зараду остварује сразмерно времену проведеном на раду. Међутим, нека права, укључујући и „топли оброк“ није могуће прецизирати према времену проведеном на раду, јер су то права која у том смислу нису дељива. Стога сматрамо да се запосленом који ради с непуним радним временом код једног послодавца мора обезбедити накнада за исхрану у току рада у пуном износу, дакле као и запосленом који ради пуно радно време.

Ако, међутим, запослени ради с непуним радним временом код два послодавца, накнада за исхрану у току рада не може се исплатити у пуном износу код сваког послодавца, већ се то право остварује код оба послодавца, сразмерно радном времену код сваког послодавца. У ту сврху послодавац има обавезу да приликом заснивања радног односа с непуним радним временом узме изјаву од запосленог у којој запослени наводи да ли ради само код њега или и код других послодавца. На тај начин послодавац утврђује да ли запосленом припада право на „топли оброк“ у пуном износу (ако ради само код њега) или сразмерно радном времену на које је засновао радни однос код сваког послодавца.

г) Чланом 14. став 2. Закона о штрајку („Службени лист СРЈ“, број 29/96 и „Службени гласник РС“, бр. 101/2005 – др. закон и 103/2012 – одлука УС) прописано је да запослени који учествује у штрајку остварује основна права из радног односа, осим права на зараду, пошто, сходно члану 105. став 3. Закона о раду, накнада за исхрану у току рада има карактер зараде, а запослени који учествује у штрајку не остварује право на зараду, то му не припада ни право на топли оброк.

ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ СЕКРЕТАРА ШКОЛЕ

Питање: Секретар школе извршио је тежу повреду радне обавезе из члана 141. став 1. тачка 5) Закона о основама система образовања и васпитања – *ношење оружја у установи или крућу установе*, због чега му је изречена дисциплинска мера *престанак радног односа*. Да ли је пре изрицања мере требало сачекати кривичну пресуду, пошто се против секретара води и кривични поступак због такве радње? Да ли се секретару суспендује лиценца за рад због изречене дисциплинске мере?

Одговор: У случају из вашег питања дисциплинска мера могла се изрећи без обзира на кривичну одговорност секретара школе – дисциплинска мера изречена је због повреде радне обавезе у виду ношења оружја у установи, а не због извршеног кривичног дела.

Што се тиче вашег питања у вези са суспензијом лиценце секретару школе због изречене дисциплинске мере *престанак радног односа*, секретар школе и нема лиценцу зато што и не полаже испит за лиценцу него стручни испит за секретара установе. Уосталом, из одредбе члана 127. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13) следи недвосмислени закључак да се суспензија лиценце због мере престанка радног односа односи само на наставно особље:

„Лиценца се суспендује на шест месеци наставнику, васпитачу и стручном сараднику коме је престао радни однос због изречене мере за извршену повреду радне обавезе из члана 141. тач. 1) до 7) овог закона. Суспензија тече почев од наредног дана од дана престанка радног односа.“

„ЗАТЕЧЕНИ“ НАСТАВНИЦИ

Питање: Да ли наставници имају право да наставе са извођењем наставе у школи у којој су засновали радни однос ако се измени правилник о врсти стручне спреме, па њихова стручна спрема више није одговарајућа?

Одговор: Наставници који су при заснивању радног односа у школи испуњавали услов у погледу степена и врсте образовања за извођење наставе из одређених предмета, и даље могу да изводе наставу уколико изменама правилника о врсти стручне спреме њихово образовање више није предвиђено, односно имају право да наставе са извођењем наставе у школи у којој су засновали радни однос. (*Мишљење Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 611-00-2840/2013-02 од 9. октобра 2013*)

ИЗДАВАЊЕ ДУПЛИКАТА СВЕДОЧАНСТВА

Питање: Какав је поступак издавања дупликата сведочанства и уверења о положеном завршном испиту у основној школи?

Одговор: Одредбом члана 91. став 1. Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, број 55/13) прописано је да школа издаје дупликат јавне исправе на прописаном обрасцу, после оглашавања оригинала јавне исправе неважећим у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Из наведеног произлази да је потребно да ученик или његов стара-лац огласи оригинал јавне исправе неважећим у „Службеном гласнику Републике Србије“, а након тога да се обрати школи у којој је извршио основно образовање и васпитање ради издавања дупликата сведочанства и уверења о положеном завршном испиту. (*Мишљење Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 610-00-286/2014-02 од 26. маја 2014*)

JAPANSKA VLADA PRIMORAVA ZAPOSLENE NA ODMORE

Japanska vlada namerava da u zakon u radu unese član o obaveznom korišćenju najmanje pet dana godišnjeg odmora u toku godine. Ovaj predlog je formulisan tokom sastanka radne grupe japanskog ministarstva zdravlja, prenosi japanska štampa. Zaposlenim Japancima sa radnim stažom od najmanje šest i po godina zagaranтовan je plaćeni godišnji odmor u trajanju od 20 dana, ali njega u celini iskoristi tek polovina zaposlenih. Jedan broj zaposlenih Japanaca ne iskoristi nijedan dan godišnjeg odmora, što ima za posledicu preterani premor zbog čega se dešavaju povrede na radu koje čak ponekad imaju tragičan ishod.

Novi predlog zakona obuhvata samo zaposlene sa zagaranтованиh 10 dana plaćenog godišnjeg odmora, izuzimajući zaposlene sa skraćenim radnim vremenom jer oni nisu izloženi tolikom riziku od povreda na radu usled premora kao radnici sa punim radnim vremenom, prenosi Rojters. Prema pisanju japanske štampe, vlada u Tokiju neće u potpunosti izaći u susret ni zahtevima sindikata koji traže da zaposleni budu u obavezi da iskoriste najmanje osam dana plaćenog godišnjeg odmora, niti upravama kompanijama koji zahtevaju uvođenje zakonske obaveze od tri dana godišnjeg odmora, već će naći kompromisno rešenje od pet obaveznih pet dana odlaska na odmor u toku godine. Japanci su poznati kao krajnje marljivi radnici koji se čak odriču godišnjeg odmora kako ne bi osećali krivicu da neko radi umesto njih dok se oni odmaraju. Strani analitičari, međutim, često produktivnost japanskih radnika karakterišu kao slabu koja se negativno odražava i na konkurentnost firmi u Japanu.

UČENJE DRUGOG JEZIKA KORISTI MOZGU

Brojna istraživanja pokazuju da učenje drugog jezika „poboljšava“ moć mozga ali nova studija, objavljena juče, pokazuje da najbolje rezultate postižu oni koji su učenjem počnu u kasnom detinjstvu. Studija objavljena u listu „Proceedings of the National Academy of Sciences“ pokazala je da ljudi koji su sa 10 godina počeli da uče engleski jezik i koji su ga svakodnevno koristili i slušali imaju poboljšanu strukturu mozga u poređenju sa onima koji su odrasli govoreći samo engleski i koji nisu učili drugi jezik. Ovi „viši nivoi strukturalnog integriteta“ nalaze se u oblastima mozga vezanim za jezik i semantičko procesuiranje, piše AFP.

Stručnjaci su proučavali skenove mozga 20 ljudi, svih starih oko 30 godina, koji su najmanje 13 meseci živeli u Britaniji. Svi oni su počeli da uče engleski, kao drugi jezik, kada su imali oko 10 godina. Skenovi njihovih mozgova upoređeni su sa 25 ljudi sličnog uzrasta koji govore samo engleski jezik. „Svakodnevno korišćenje više od jednog jezika predstavlja intenzivnu kognitivnu stimulaciju koja je koristila specifičnim moždanim strukturama vezanim za jezik, čuvajući njihov integritet i štiteći ih od propadanja u poznijem dobu“, navodi se u studiji koju je predvodio Hristot Pliatsikas sa Univerziteta Kent. Kako su se ranije studije pre svega odnosile na ljude koji su naučili dva ili više jezika još kao mala deca, naučnici sada kažu da je potrebno dodatno istraživanje kako bi se utvrdilo kada zapravo dolazi do ovih pozitivnih promena na mozgu.

U SRBIJI USKORO 800 NOVIH ZANIMANJA

Do posla u Srbiji, dobro je poznato, teško je doći jer je radnih mesta malo, a nezaposlenih mnogo. Ponuda radne snage daleko je veća od potražnje, a to je samo jedan od problema u toj oblasti. Drugi je vezan za zanimanja onih koji traže posao, odnosno klasifikaciju zanimanja, koja je zastarela i odavno ne odgovara savremenim zahtevima tržišta i potrebama poslodavaca. Taj problem uskoro bi trebalo da bude otklonjen jer se očekuje promena klasifikacije zanimanja koja će biti usklađena s međunarodnim i evropskim standardima. Upravo su, nedavno to poručili iz Nacionalne službe za zapošljavanje, ističući da je pri kraju izrada klasifikacije zanimanja koja treba da zameni onu od pre 20 godine, iz 1994. godine. Po najavama iz NSZ nova klasifikacija zanimanja obuhvatiće opis poslova za više od 800 novih zanimanja, nastalih u skladu s tehnološkim razvojem.

Uskoro bi se u novoj klasifikaciji zanimanja Nacionalne službe za zapošljavanje mogla naći mnoga dosad neimenovana zanimanja. U skladu s potrebama IT tržišta i tehnologija zvanično ćemo dobiti zanimanja, to jest stručnjake, za softver, hardver, veb-dizajniranje, programere, menadžere informatike. Takođe, nova će biti zanimanja kao što su prognostičari vremena, anketari, advokatski pomoćnici, sudski notari. Politika i ekonomija dobijaju zvanično priznate lobiste, koji će po zakonu pokušavati da proguraju ideje svojih klijenata, tačnije, da spoje interese ekonomije i politike, ali i svih drugih interesnih grupa. Kladiioničari će dobiti zvanično priznatu profesiju – bukmejkere, a postojaće i zanimanja sportske sudije i agenti, fudbaleri, odbojkaši, bokseri... turistički vodiči za safari, lov, ribolov...

Posao klasifikacije zanimanja, odnosno imena zanimanja (što, naravno, podrazumeva i posedovanje odgovarajućih kvalifikacija u skladu s tim), traje već nekoliko godina. Preduzet je iz nekoliko razloga, a pre svega da bi se utvrdilo koja su zanimanja sufcitarna, za šta se mnogi mladi i dalje školuju, ali i ona deficitarna, za koje mladi pokazuju malo ili nikakvo interesovanje, odnosno da bi se uskladile ponuda i tražnja na tržištu rada i obezbedila veća fleksibilnost. Uz to, u sada važećoj klasifikaciji zanimanja još uvek ima nekih koja zapravo više ne postoje, a s druge strane nema onih koja su, uz razvoj društva, nauke i tehnologije sve traženija. Zbog toga se neretko dešava da se poslodavci kojima su potrebni radnici određene struke suočavaju s problemom da, iako je nezaposlenih mnogo, potrebnog kadra na evidenciji NSZ-a nema, a iz imena zanimanja jednostavno se ne može znati koje veštine i znanja nezaposleni ima. To, takođe neretko, dovodi i do situacije da među nezaposlenima ima onih koji određeni i traženi posao mogu raditi ali nemaju formalno zvanje. I na kraju, ima i onih koji se pri prijavljivanju u NSZ suoče s problemom da zanimanje koje piše u njihovoj diplomu i za koje su se školovali jednostavno ne postoji u važećoj klasifikaciji.

Treba očekivati da ti problemi budu smanjeni, a vremenom i da nestanu, a da bi klasifikacija zanimanja bila urađena na najbolji način, u tom poslu saradivalo se s obrazovnim institucijama. Naime, za usklađivanje klasifikacije zanimanja u NSZ-u sa savremenim tokovima u toj oblasti izuzetno je važno usklađivanje obrazovnog sistema koji će obezbediti da iz klupa izlaze kadrovi potrebni tržištu, a stručnjaci ističu da reforme u obrazovnom sistemu, planovi i programi rada moraju biti prilagođeni modernom vremenu i promenjenim okolnostima na tržištu.

OD RADOHOLIČARA VIŠE ŠTETE NEGO KORISTI

Radoholičari su štetniji po firme nego zaposleni koji izostaju s posla, tvrde francuski analitičari, uz obrazloženje da su skriveni troškovi zbog preteranog ostajanja na poslu, koji dovode do povreda na radu i psihičke nestabilnosti, daleko veći nego u slučaju odsustva. „Bolest“ savremenog društva, zavisnost od posla koja se obično vezivala za Japance, proširila se i na evropski kontinent posebno u vreme poslednje finansijske krize koja je počela 2008, kada su zaposleni zbog straha od gubitka posla ostajali i po 12 i više sati na poslu, piše list Figaro.

Francuski analitičar Matje Poaro, osnivač konsultantske kuće Midori Konsalting, navodi da je 2012. godine u Francuskoj 4,53 odsto zaposlenih izostalo sa posla, dok je stopa onih koji su prekovremeno radili daleko veća, i iznosi između 6,34 do devet odsto. Ovaj francuski stručnjak za kvalitet života na radu procenjuje da skriveni troškovi zbog preteranog ostajanja na poslu, koji dovode do povreda na radu i psihičke nestabilnosti, Francusku godišnje koštaju između 14 i 25 milijardi evra, dok izostanci sa posla koštaju u proseku oko devet milijardi evra.

U Španiji više od 12 odsto populacije pati od radoholizma, a osam odsto zaposlenih radi više od 12 sati dnevno. Svaki sedmi zaposleni Švajcarac pati od depresije usred promena na poslu, prenosi Figaro.